HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

גזילה קיימת. מייב להחזירה: **והא אנגט דגזילה קיימת הוא.** ועליו נאמרו מקנה שביעי רבי שלא להחזירו: **ועל המריש.** במסכת גיטין. מריש קורה: **משום פסידא דבירה שויוה רבנן כדליתא.** ומיהו דמי בעי למהדורי הואיל וגזילה קיימת בעיניה

גיזופיה (ג). כל מה שנטל ממנה ומה שהשביחה: **גזילה חוזרת בעיניה.** כמות שהיא עכשיו ליקנות יחזירנה והלה משלם דמי גיזות ועובר כמו שהיה בשעת הגזילה ולא שבח הגיזה שהשביחה אלמלא ולא שבח הוסיף ללא קנים רבי יהודה אבל דמים שבשעת הגזילה משלם ליה למאן דאמר כל הגזלנים בעיר משעת הגזילה ישלמו: **רואים אומה לאילו היה שומא אלנו בכסף.** משעת הגזילה ומשלם דמים כשעת הגזילה. ולקמן [ע"ב] מפרש במאי פליגי ר' יהודה ור"ש: **קנסה קנים.** שלא יהא חוטא נשכר בגזילה ליטול את השבח: **ופקח מינה.** להיכא דלא השביחה שלא כחשה לי אמרת טעמא משום דשינוי במקומו עומד כחשה נמי הדר דלמיתא השבח ולי טעמא משום קנס' הוא ושינוי קני משלם כדמעיקר'

ו) (היכא דליכא קנסא ס"ל מיכא שינוי ומשלם כמעיקרא): **והזיקוה.** לחמתני לגייעוה והיינו כחשה: **בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך.** דעבדא כמקרקעי דמי וקרקע הדרא בעינה ומיהו נגזלת לקנות לגזלן בשינוי ולהיות ברשותו: **דמי למרו.** כדמעיקרא ומע"פ דמשבח שוי טפי לגרייהס כמר קדמס: **והלה נקנסה קנ קנים.** במתני' ובגמ' דלמא גזלן הוא ולמו מוטב הוא לו קנים דהא שוגג הוא: **מדאפיך רב.** לקמן בפרקין (דף לו:): **בשוגג.** כגון לוקח שלקח מגזלן והשביחה ולא ידע שהיא גזולה: **מן המחוררין.** מנכסים בני מורין ולא מנכסים משועבדים: **פירות ושבח פירות.** תנן במסכת גיטין (דף מח:) אין מוליכין לגבילת פירות ולשבח קרקעות מנכסים משועבדים מפני תקון העולם לפסק לקוחות. לגבילת פירות ושבח קרקעו' מפרש להו בשנים לומזין (ב"מ ד' יד:): **גט חוב.** שטר חוב: **אחין גו אחריות.** שלא שיעבד לו לוה בשעת הלואה אח נכסיו ולא כתב לו כל נכסי אחריהן לך לפרוע מלוה זה: **נאו טעות סופר היה.** ואינו גובה מנכסי' משועבדים ולא אמרינן אין לך אדם המלוה מעותיו בלא שעבוד נכסי לוה והסופר טעה ולא כתב בו אחריות שלא דוקא אוזלינן בתר שטר: **רבי מאיר.** בשנים לומזין (שם דף יב:) מנא לי' שטר חוב אין בהן אחריות שעבוד נכסים יחזיר לפי שאין ב"ד נפרעין מהן: **לשטוח גובה.** הלוקח מוכר על הגזלן שהגזל בא ונוטל שדהו כמות שהוא והלוקח מוכר על הגזלן שמכרה לו באחריות: **גובה**

כאן בגזילה קיימת. תימה רועיס מאי גזלה קיימת מיכא וי"ל דלחילי גרועה בהמה של אחרים וגנב מהן גיזה וחלב ולאו משום דלחשוד להרעות בשדות של אחרים דיכון שאין בהמה שלו מין לדם מוטת ולא לו דלחמר בפרק קמא דבבא מליעא (דף ה:):

ט) **משלם דמי פרה העומדת ללדת.** (ד) וכל שכן שמשעת גזלה עד שחלד [א] לגזלן: **חמשה** גובין מן המחוררים. מע"ג דתנא מגיעא תנא ושייר הכא לתנן בהניזקין (גיטין דף מח: ושם נ:) אין מוליאין למזון המשפח והכנות מנכסים משועבדים מפני תיקון העולם ושמא נמי שייר המקבל עליו לזון בן משתו ובת משתו וגט שחוב שאין בו אחריות ומיהכא קשה לשמואל דאמר בפ"ק דב"מ (דף יג.) לומר היה ר"מ שטר חוב שאין בו אחריות משועבדים מנכסים אין גובה לא מנכסים משועבדים ולא מבני חורין והכא משמע דגבי מבני חורין ומיהו נלאו הכי אימותב שמואל שפס מבריית שחייב מחזיר ויש לחמות דשמואל הוא מפרש שאין בו אחריות היינו שמפורש שלא קבל עליו אחריות והא דשמואל לא הכא כר"מ משום לכמותיה:

מאן שמעת ליה דאמר אחריות לאו טעות סופר הוא'. ות"ת [ב] נלאו הכי טעמא ה"מ למפרע מאן שמעת ליה דקנים ר"מ וה"מ דבשוגג קנים ואו לא קנים לריך לאתויי בריית' אלא מתני' דהניזקין (גיטין דף מח: ושם) אין מוליאין למזונות פירות וי"ל דאפס זה לא ה"מ לאוכומי לאחיה כר"מ דה"מ דהא רבי יהודה נמי מלינן למימר דקנים לרב זביד לאמר לרבי יהודה שפח שעל גבי הגזילה הוי לגזלן אע"ג דבשפחים ע"י כגון שטענה או נתעברה אלל גזלן והלי שפח שהשפיח הלוקח היינו נמי שפח שעל גבי הגזלה ויקנוס בו ר' יהודה כמו דהשיח לקמן (ע"ב) לרב זביד ואע"ג דכי נוקי לה נמי כרבי יהודה אלמי מלי לאוכוחי דהשפח ר' יהודה אלא קנים ליה כולי האי קנים בשפח זה אע"ג קרקע ר"מ דקנים טפי ניחא ליה כ"ש מכל מקום טפי ניחא ליה לאוכוחי מר' מאיר גופיה ר"י:

דאתא בעל ארעא ושקל ארעא ושבחא ש"מ בשוגג נמי קנים. ה"מ לשנויי דבשפח היתר על היליחה דליכון דקרקע אין נגזלת בשעת המירה אבל דמים ולא דמי למטלטלי ולפילו לשמואל דאמר בפ"ק דב"מ (דף יד: ושם) ללוקח מגזלן ליה לי שבשפח אינה נגזלת אקנו מידו דלאמר השפח שלא נגזלו הכי מסני שפיר [ג] אבל ליכא למימר דבשפח שבח פירות היכי דמי כגון שגזל שדה מחבירו ומכרה לאחר והשביחה והרי היא יוצאה מתחת ידו כשהוא גובה

כאן בגזילה קיימת כאן בשאין גזילה קיימת והא אבנט דגזילה קיימת היא מאי אבנט דמי אבנט וכל היכא דגזילה קיימת לא עבוד רבנן תקנתא והרי מריש דגזילה קיימת היא ותנן [ו]על המריש הגזול שבנאו בבירה שיטול דמיו מפני תקנת השבים שאני התם דכיון דאיכא פסידא דבירה שויוה רבנן כדליתא: גזל פרה מעוברת וילדה וכו': [ז]תנו רבנן הגזל רחל [ח] וגזזה פרה וילדה משלם אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה דברי רבי מאיר [ט]ר' יהודה אומר גזילה חוזרת בעיניה רבי שמעון אומר רואין אותה כאילו היא שומא אצלו בכסף איבעיא להו מאי טעמיה דרבי מאיר [י] משום דקסבר שינוי במקומו עומד או דילמא בעלמא שינוי קונה והכא קנסא הוא דקא קנים למאי נפקא מינה להיכא דכחשא מכחש תא שמע [יא]גזל בהמה והזקינה עבדים והזקינו משלם כשעת הגזילה רבי מאיר אומר בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך ואילו בהמה כשעת הגזילה ואי סלקא דעתך סבר רבי מאיר שינוי במקומו עומד אפי' בהמה נמי אלא לאו ש"מ קסבר ר' מאיר שינוי קונה והכא קנסא הוא דקא קנים אמרי רבי מאיר לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי שינוי אין קונה ואפילו בהמה נמי אלא לדידכו דאמריתו שינוי קונה אודו לי מיהת בעבדא דכמקרקעי דמי [יב]וקרקע אינה נגזלת ואמרי ליה רבנן לא עבדא כמטלטלי דמי ת"ש [יג]לצבוע לו אדום וצבעו שחור שחור וצבעו אדום ר' מאיר אומר נותן לו דמי צמרו וצבעו אדום ר' מאיר אומר נותן לו דמי צמרו אין דמי צמרו שחור שחור וצבעו אדום ר' מאיר אומר נותן לו דמי צמרו, לא קשיא הא דאמר אחריות לאו טעות סופר היא ר' מאיר, דתנן בפרק שנים אוחזין בטלית מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר כול', שמע מינה הא' מתניתא ר' מאיר היא, ורקתאני פירות ושבח קרקעות מן המחוררין. היכי דאמי, כגון שגזל שדה מליאה פירות ומכרה לאחר והשביחה ובא בעל חוב של גזל וטרף לשדה בשבחה ופירותיה ולא שימנין ליה השבח ללוקח אף על פי שאינו נושה בו אלא הקרקע בלבד, דפליגי אם יש לו שבח אם לאו היינו ע"כ בשבח היתר על היליחה דיליחה למה לי יטול מן הגזל מי גרע מיורד בשדה חבירו שלא ברשות ועוד דעדיפא מייתי משנינן בפ' מי שמת [יג"ב דף קנ:]: מאי שבח אלי שבח ומיהו המקבה ולאי ס"ד לטרוף כל השבח אף שכנגד היליחה ולפי שברחו לא תניא כפ"ק דב"מ (דף טו.) אם השבח יותר על היליחה טוטל השבח המקבל הקרקע והיליחה מב"מ ולוקמינן בגוזל ונגזל לא אמרי כר' מאיר דלר"מ אפי' היליחה מנגזל לית ליה משום דקנים ס"ל ים למלך להשבח שיירי בלא ידע שהיא גזולה דבשוגג כי אלי לא קנים: **דילמא**

ז) בעל' סו: גיטין נה. [עבדות פ"ו מ"ט], **ח)** ב"מ [עבדות פ"ו מ"ט], **ג)** ב"מ מג: ע"ש, **ג)** [ער' תוס' ע"ז ד"ה ר"מ], **ד)** לקמן לו: ב"מ ק:, **ה)** [סוכה ל: נא.], **ו)** לקמן ק: ושם, **ז)** [ער' תוס' ע"ז ד"ה ר"מ], **ח)** לקמן לו: ב"מ ק:, **ט)** [סוכה ל: נא.], **י)** רש"ל מוסף זה, **כ)** [שייך למתני' דלף לג:], **ל)** שייך לעיל.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ת"ר הגזל רחל וגזזה וילדה כ"ל ומיהא פרה נמסקה: **(ב)** שם משום דקסבר שינוי במקומו עומד. בע"ז מז ע"ש משמע דילדה לא מקרי שינוי כלל. (והשאר מחק): **(ג)** רש"י ד"ה משלם אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה כל כו' כ"ל: **(ד)** תוד"ה משלם כו' וכל שנח. וכ"כ המאירי ועי"ש שהאריך:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה משלם כו' לגזלן (כשוס קו על מיהא לגזלן). נ"ב לגזל כ"ל ולא כרש"ו: **[ב]** ד"ה מלן כו' ומ"ת כו'. נ"ב אבל להרמב"ם ניחא דס"ל דוקא לאחר יאוש ל"ה וקרקע אין לה יאוש ד"ה ס"ל דשינוי אינו קונה כלל ובמ"ש ס"ל ק"ע ב ח"ש ס"ש לעבוע כו' ואולי לשיטתייהו (ועבגב"ק סימן ש"ל ס"ק ס"): **[ג]** ד"ה דלמא כו' אבל ליכא למימר כו'. נ"ב אבל הכי"ף והרמב"ם מפרשים הכל בשבחא דממילא ומיהא דמשם שבח משמע כל השבח ולכן לא פריך ל"ש משום דלעדיה נ"מ אי לא קני אלא לאחר יאוש כנ"ל:

רבינו חננאל

ואו איכא פסידא כגון מריש שבנאו בבירה שינה רבנן כגזילה שאינה קיימת, נוטל דמיו מפני תקנת השבים. מתני' גזל פרה מעוברת. רחל טענה וגזזה משלמין אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה דברי ר' מאיר, ר' יהודה אומ' גזילה חוזרת בעיניה, ר' שמע' אומ' רואין אותה כאילו היא שומה אצלו בכסף. פיר', ר' מאיר סבר מחזיר הכל. או שינוי קונה וקנסא הוא דקנים בגזל, מאי נפקא מינה היכא דכחש מכחש, או אמ' שינוי במקומו עומד אפילו כחש גזילה חוזרת בעיניה ואי אמ' בעיניה, כחש כשעת גזלה. ואתינן למיפשט מגזל בהמה והזקינה עבדים והזקינו משלמין כשעת הגזלה ר' מאיר אומ' בעבדים אומ' לו הרי שלך לפניך דר' מאיר סבר שינוי קונה וקנסא הוא דקנים, ודחינן לה. תא שמע לצבוע לו אדום וצבעו שחור, שחור וצבעו אדום ר' מאיר אומ' נותן לו דמי צמרו. ואסיקנה, שמע מינה דסבר ר' מאיר שינוי קונה והכא קנסא קנים, שמע מינה. **איכא דאמרי הא לא מיבעיא לן**, כי קא מיבעיא לן ר' מאיר דקנים לשלם הגזות והולדות מי שגזל בהמה על מנת שהיא שלגרי וכיוצא בה ונמצאת שלישראל, מאי. ופשטינן לה מיהא גובין מן המחוררין, פיר', ולא מן המשועבדין. פירות, ושבח קרקעות, והמקבל לזון את בן אשתו או בת אשתו, ושטר חוב וגט חוב או כתובת אשה שאין בהן אחריות, פיר' דתניא אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות ולמזון האשה והבנות ממשעבדי מפני תקון העולם. פיר', כגון שגזל חבירו שדה פירות ואכל הפירות אין גובה הנגזל דמי פירות שאכל אלא מבני חורין, וכן המוכר שדהו במאה דינר והשביחה הלוקח ושוה עכשיו ק"ק ובא בעל חוב וטרפה כמות שהיא, הלוקח גובה הקרן אפילו ממשעבדי אבל השבח מבני חורין בלבד, וכן מזונות האשה המקבל עליו לזון את [בן] אשתו או בת אשתו בלא קנין. **מאן שמעת ליה דאמ' אחריות לאו טעות סופר היא ר' מאיר**, דתנן בפרק שנים אוחזין בטלית מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר כול', שמע מינה הא' מתניתא ר' מאיר היא, ורקתאני פירות ושבח קרקעות מן המחוררין. היכי דאמי, כגון שגזל שדה מליאה פירות ומכרה לאחר והשביחה ובא בעל חוב של גזל וטרף לשדה בשבחה ופירותיה ולא שימנין ליה השבח ללוקח אף על פי שאינו נושה בו אלא הקרקע בלבד,

---

ט) א מיי' פ"ע מהל' גזילה ואבידה הלכה ו' סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שסב סעי' ג:

י) ב מיי' ופמ"ג שם שמג סעי' ג ופי' קטן סעי' ג:

יא) ג מיי' פכ"ג מהל' מלוה ולוה הלכה יח סמג עשין מח טוש"ע ח"מ סי' שסב סעיף ד:

יב) ד מיי' פ"ע מהלכות גזילה ואבידה הלכה ו סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שסב סעיף ג:

יג) ה מיי' פ"ע מהל' גזילה הלכה ז ופכ"ח מהלכות מלוה הלכה ג סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שסב סעיף ג:

מוסף רש"י

על המריש. קורה, ומקנות קנסיב ומזונות ממסכת גיטין (לעיל סו:). **בבירה.** בית גדול (ג'יטין נה:). **מפני תקנת השבים.** שאם תאמר מלריכו לקנקנ לזיבתו ולהחזיר מריש עלמו יתגע מלאכות מעוכה (שם). **בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך.** דכקרקע דמיי וכשוכיה דמיי קיימי (לקמן צו:) דקיימא לן בקרקע אינה נגזלת וכל מקום שהיא כרשות בעליה עומדת ועבד כמקרקע דמי ואינו נגזל לחיות נקרא נגזל לפי שאם ימכור, הילך כי חזקת כרשותה דמריה מזקין (ב"מ ק:). וקרקע אינה נגזלת. כלומר אינה קנויה לגזלן כשום שהוא, ללעולם בחזקת בעליה היא, דמקרקע לא נקנה לן בהגזל בתנת (קף:) (סוכה ל:). **נותן לו דמי צמרו.** קני בשינוי לי"מ ולא יהיב ליה אלא דמי צמרו (לקמן קי:) בדמים שלמר לבן ומכר בשוק, דקניה בגזלו לשם כשעת הגזילה (ב"מ עה:) דמי למר לבן כמו שמכר לו, דקניה בשינוי ומתחייב מעות (שם קיז:) נותן לו לבע זה דמי למר לבן כשהחילה שם יקילה, דלפניהל ליה לי"מ כל המשנה מדעת בעליו נקנה גזלן ומוכר לעלמו בעכשיו דמיו (ע"ז מעולה עכשיו בדמים ע"ז ז.) אבל לא דמי שבחו, לו זה יתן שכרו משלם ויקח הלמר (לקמן קי:). **גובין מן המחוררין.** משכחי בני מורין לבד, שם יש בכסים בני מורין אלל המחיב בגבין, ואם אלו אין גובין מן המשועבדים (כתובות נא:). **פירות ושבח פירות.** כדאמן בגמ' גיטין (מה:) אין מוליאין לגבילת פירות ולשבח קרקעות מנכסים משועבדים מפני תיקון העולם, ובגמ' לוזזין בעלמא (ד:). **מפרש לגבילת פירות ולשבח קרקעות כילד,** הרי שגזל שדה מחבירו והכניסה ואכלה והשביחה ויולאה מידו כשהיא שלימה ויש לה לוקח בדין מחמת יד שגזל שהרי יולאה עם שבח שהשביח הלוקח בזול ונעיל לו מחמת גובה שלקח מן הגזלן שהכניסה לו בשבח שהשביח ואכלה ולא עוד אלא שאם בא הנגזל ליטול את השבח מן הלוקח אינו נוטל אלא את הקרן בלבד ואין הלוקח יולע בכמה שהוציא עליה שהרי הגזלן שהכניסה לו בשבח שהשביח ואכלה הוא שהוציא עליה ואין הנגזל